

Delia-Anamaria Răchișan

Privire apolinică

Studii de literatură, etnologie și folclor.
Perspective comparativ-analitice

Delia-Anamaria Răchișan

Privire apolinică

Studii de literatură, etnologie și folclor.

Perspective comparativ-analitice

Editia a II-a, revizuită și adăugită

Editura Mega | Editura Argonaut

Cluj-Napoca

2017

Coordonator: Prof. univ. dr. Nicolae Felecan

Referenți științifici:

Prof. univ. dr. (Emeritus) Nicolae Constantinescu

Prof. univ. dr. Gheorghe Glodeanu

© Delia-Anamaria Răchișan, 2017

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

RĂCHIȘAN, DELIA ANAMARIA

Privire apolinică : studii de literatură, etnologie și folclor : perspective comparativ-analitice / Delia-Anamaria Răchișan. - Ed. a 2-a, rev. și adăug.. - Cluj-Napoca : Mega : Argonaut, 2017

Conține bibliografie

ISBN 978-606-543-878-1

ISBN 978-973-109-702-2

39

EDITURA MEGA | www.edituramega.ro
e-mail: mega@edituramega.ro

ARGONAUT

<http://www.editura-argonaut.ro/>
e-mail: valiorga@yahoo.com

CUPRINS

INTRODUCERE.....	9
Capitolul 1. LITERATURĂ ÎN PERSPECTIVĂ ETNOLOGICĂ.....	11
1.1. Mit și dramatism în universul blagian și manian – <i>Meșterul Manole, Meșterul</i>	11
1.2. Stilistica antroponimelor în dramaturgia eminesciană și blagiană – <i>Mureșanu, Zamolxe</i>	24
1.3. Universul eminescian și galactionian în nuvele – <i>Moartea lui Ioan Vestimie, Moara lui Călifar</i>	32
CAPITOLUL 2. GNOSEOLOGIE ȘI DESTIN.....	40
2.1. <i>Glossa</i> eminesciană.....	40
2.2. Mărgeaua șerpilor în spațiul cultural românesc.....	50
Sursele textelor:.....	65
bibliografie:.....	65
2.3. Blestemul în balade – <i>Cântecul Nunului, Mistriceanul, Vidros</i>	66
2.4. Relația inițiat-neinițiat în balade – <i>Vidros, Mistriceanul, Cântecul Nunului</i>	74
2.5. Podoabele cerului din perspectiva teoriei oralității.....	80
CAPITOLUL 3. UNIVERSALIILE BASMULUI.....	90
3.1. Formulele basmului.....	90
3.2. Protagoniștii și funcțiile basmului.....	99
CAPITOLUL 4. RITURI DE TRECERE, TIMP, LOCURI FASTE ȘI NEFASTE.....	108
4.1. Nașterea în mentalitatea oamenilor din comunitatea tradițională.....	108
4.2. Nunta în mentalitatea oamenilor din societatea tradițională.....	121
4.3. Moartea în mentalitatea oamenilor din comunitatea tradițională. <i>Moșii de Florii, Moșii de Paști</i> din Țara Lăpușului.....	132
4.4. Timp, locuri faste și nefaste.....	146
CAPITOLUL 5. SĂRBĂTORI CU DATĂ FIXĂ DE PESTE AN	164

5.1. <i>Măcinicii</i> (Calendarul Popular) și Cei 40 de Sfinți din Sevestia (Calendarul Creștin) – 9 Mărțișor/Martie.....	164
5.2. <i>Sânzienele/Drăgaica</i> – 24 Iunie/Cireșar.....	173
5.3. <i>Sântandrei [Sfântul Andrei]</i> – 30 Noiembrie/Brumar.....	188
5.4. <i>Ignat</i> – 20 Decembrie/Undrea.....	204
CONCLUZII.....	220

*Cu mult drag,
studentilor*

INTRODUCERE

A doua ediție a volumului inserează teme indispensabile literaturii, etnologiei, folclorului. Anumite studii, apărute în diverse publicații, de specialitate, naționale și internaționale, în limba română sau engleză, reprezintă versiuni revizuite și adăugite, inclusiv la nivelul titlurilor.

Lucrarea, gravitând în jurul apolinicului, mizând pe interpretare, pe perspectiva comparativ-analitică, pe analiza sincronică și diacronică, potențează relația triumghiulară care se instituie între literatură, etnologie și folclor.

Unghiurile critice de abordare (etnologic, istoric, literar, poetic, religios, mitologic, filosofic etc.) subliniază perspectiva interdisciplinară. Teoriile, conceptele dezvoltate, documentarea științifică (în cazul studiilor literare, etnografice și folclorice), asocierea teoriei cu cercetarea de teren, fotografiile, discuțiile, la fața locului, cu meșterii populari contemporani (în cazul studiilor etnografice și folclorice) conferă o viziune de ansamblu asupra temelor cercetate.

Dând dovadă de o largă deschidere teoretică și interpretativă, lucrarea vizează numeroase opere consacrate, inclusiv idei și concepte ale unor gânditori și oameni de cultură români (Lucian Blaga, Mihai Eminescu, Mircea Eliade, Constantin Noica, Gala Galaction, Adrian Maniu), dar mizează și pe teorii, ipoteze și interpretări ale autorilor contemporani. Abordarea comparativ-analitică a fenomenului cultural, îngemănarea dezbaterii teoretice cu cea aplicativă scot la iveală valoarea metodologică a studiului. Aparatul noțional, augmentat de simboluri, de sincretismul de limbaje, devine un tot unitar indispensabil atât analizei, reactualizării și promovării tradițiilor, cât și interpretării operelor literare. Cele cinci capitole devin punct de conjuncție între fenomenul literar și fenomenul etno-folcloric. Pe de o parte, operele literare analizate și interpretate subliniază cât de fragilă este granița care se instituie între literatură, etnologie și folclor, dat fiind faptul că acestea își trag seva din universul ontologic al satului românesc. Pe de altă parte, categoriile folclorice (baladele, legendele, basmele, cântecele de leagăn, colindele), formele de manifestare (sărbătorile, momentele tari din viața omului, credința, interdicțiile, predicțiile, superstițiile, praxis-ul ritualic) potențează fenomenul cultural tradițional, valorifică zestrea strămoșească a românilor.

Complexitatea, originalitatea, rigurozitatea în ceea ce privește diseminarea rezultatelor obținute datorită cercetării de teren în anumite zone etnografice ale județului Maramureș, reprezintă o modalitate metodică de a sublinia faptul că trecutul trebuie confruntat cu prezentul pentru a putea fi propulsat spre viitor.

Textul, contextul situațional devin repere esențiale analizei, explicării și interpretării. Glisarea dinspre literatură înspre etnologie și folclor relevă un orizont al dominantelor și al nuanțelor, un orizont supus mereu analizei și (re)interpretării.